

УДК 346.13

О.А. СВЯТОГОР, адвокат, аспірант

Інститут економіко-правових досліджень НАН України, м. Київ

## ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

---

**Ключові слова:** господарський процес, судове рішення, арбітраж, державний виконавець, приватне виконання.

*Статтю присвячено дослідженню особливостей практики виконань рішень господарського суду. Виявлено деякі проблеми правозастосування, що свого часу виникли наслідок дії низки сукупних факторів, пов'язаних із наявністю прогалин у чинному законодавстві та відсутністю єдиного методологічного підходу до усунення суперечливих положень у праві. Обґрунтовано, що інститут виконання рішень господарських судів посідає чільне місце в системі норм господарсько-процесуального права та має універсальний і міжгалузевий характер.*

У системі господарсько-процесуального права України одне з провідних місць належить інституту виконання рішень господарського суду. Унікальність цього інституту обумовлено тим, що він перебуває на умовному одночасному перетині одразу декількох галузей права — адміністративного, банківського, цивільного та господарського, норми яких свого часу було ухвалено за різних науково-практичних концепцій.

При цьому залишається нерозв'язаним завдання зі створення надійної законодавчої бази з тим, аби на рівні нормативно-правових актів чітко визначити межі застосування норм господарсько-процесуального права у частині конкретизації процедури виконання рішень господарського суду.

Правове регулювання виконання рішень господарського суду має відповідну науково-теоретичну основу, і для її як найповнішого визначення потребують ґрунтовного розроблення питання стосовно сутності та змісту цього правового інституту і його генезису, а також форм і порядку виконання рішень господарського суду. На сьогодні у світі, передусім у країнах з розвинутою економікою, напрацьовано величезний досвід у сфері правового регулювання процедури виконання рішень у господарських спорах, а тому його вивчення і врахування є необхідним для реалізації подальших реформ у судовій системі України.

А досягнення правильної інтерпретації зарубіжної практики дозволить визначити перспективи вдосконалення законодавства України у сфері виконання рішень господарських судів і запропонувати авторську методику організації роботи в цьому напрямі.

До вивчення проблематики правового регулювання виконання рішень господарських судів зверталися такі науковці, як В.Б. Авер'я-

нов [1], А.М. Авторгов [2], Ю.В. Білоусов [3], В.П. Бондаренко [4], Р.С. Калінін [5], В.К. Мамутов [6], Л.Г. Талан [7], С.Я. Фурса [8], Д.П. Фіолевський [9], М.Й. Штефан [10] та ін. Разом із тим, оскільки попередні дослідження здійснювалися представниками різних галузей юридичної науки, це спричинило очевидну фрагментарність у підходах до обґрунтування питань правового регулювання виконання рішень господарського суду, а господарсько-процесуальні аспекти залишилися недостатньо вивченими. Отже, наше дослідження певною мірою заповнить цю прогалину.

**Мета статті** полягає в тому, щоби на основі аналізу теоретичних засад, системи нормативно-правового регулювання і практики реалізації положень чинного законодавства щодо виконання рішень господарського суду виявити прогалини і протиріччя в нормах матеріального і процесуального права, з'ясувати загальні тенденції та причини їх виникнення, і на цьому підґрунті розробити й запропонувати для законодавців і юристів-практиків пропозиції щодо шляхів розв'язання наявних проблем.

Разом із тим слід зазначити, що інститут правового регулювання виконання рішень господарського суду, на жаль, наразі не дістав системного дослідження, що, у свою чергу, призвело до наявності значних прогалин як у царині гносеологічного пізнання суті згаданих відносин, так і у практичних аспектах.

Зокрема, під час виконання судових рішень, які стосуються стягнення коштів у сфері господарської діяльності (наприклад, у правовідносинах, які виникають із приводу захисту майнових інтересів суб'єктів господарювання) допускається застосування окремих елементів цивільного процесу, що призводить до «розмивання» меж застосування господарсько-процесуального права.

Так, задля більшої ефективності виконання прийнятого рішення, досягнення профілактичної та спонукальної мети й застосування елементів психологічного впливу, судом цивільної юрисдикції за поданням державного виконавця може застосовуватися процесуальне обмеження щодо виїзду керівника боржника (юридичної особи, суб'єкта господарювання) за межі України (ст. 377<sup>1</sup> Цивільного процесуального кодексу України [11]).

Тобто в суто господарські відносини майнового характеру вводиться докорінно не-

специфічний елемент — елемент примусової особистої, «приватної» участі фізичної особи (керівника підприємства) у виправленні порушених відносин на рівні обмежень його права на особисте пересування.

Подібний чинник (елемент «приватних» відносин у господарському процесі) виникає й під час реалізації передбаченої ст. 55 Закону України «Про виконавче провадження» [12] концепції звернення стягнення на кошти (майно, інші ресурси), які належить отримати суб'єкту господарювання від інших осіб (приватних осіб, які фактично можуть не брати будь-якої участі в господарських відносинах).

Аналогічна ситуація трапляється й під час виконання судових рішень господарського суду про стягнення коштів з рахунків в установах банків — широко застосовується банківське законодавство [13], галузь якого, з позицій наукової теорії, вважається самостійною галуззю, що має суттєві відмінності від галузі господарського процесуального права у частині регулювання відповідної процедури.

Отже, виконання рішень господарського суду в сучасних умовах здійснюється практично стихійно, реалізуючись іноді у незвичних правових і процесуальних конструкціях креативного характеру, для побудови яких застосовуються елементи не лише суміжних галузей права, але і психології, економіки, іноді — політики.

За умов такої безсистемності існують як певні недоліки, так і переваги, котрі є взаємообумовленими і взаємозалежними. Передусім очевидно є наявність конфлікту правових норм на рівні диспозитивності й імперативності: існує об'єктивна потреба в досягненні балансу між принципом «дозволено все, що не заборонено» для учасників господарських відносин і принципом «дозволено лише те, що прямо передбачено законом» для такого «неусувного» і обов'язкового елемента (учасника) виконавчого провадження, як державна структура — орган (посадова особа) Державної виконавчої служби України.

Як показує правозастосовна практика, наявність або відсутність у системі виконання рішень господарського суду органів і посадових осіб Державної виконавчої служби (далі — ДВС) України може вважатися, без перебільшення, найважливішим практичним питанням, оскільки від правильності його розв'язання залежить, у кінцевому підсумку, успішність

реалізації норм господарсько-процесуального права на стадії виконання судових рішень. З огляду на це, серед основних гносеологічних методів дослідження окреслених питань (крім інших методів наукового пізнання) провідну роль відіграватимуть історичний і порівняльний, а також статистичний методи.

На сьогоднішній день вважається безперечним, що рішення виконуються виключно через систему органів ДВС України (на цьому наголошують і профільні Закони України «Про державну виконавчу службу» [14] «Про виконавче провадження» [12] та окремі положення (ст. 115) Господарського процесуального кодексу України [15]).

Однак так було (і очевидно, невдовзі буде) не завжди. До 1998 р. рішення господарських (того часу — арбітражних) судів про стягнення коштів виконувалися безпосередньо самими стягувачами (кредиторами), які, отримуючи наказ (виконавчий документ) або ж визнану боржником претензію, самостійно готували платіжну вимогу й надсилали її до банку боржника, до так званої «картотеки» (тобто до певного реєстру — черги, списку, переліку) документів, на підставі яких здійснювалося списання коштів у разі їх надходження в порядку черговості.

Багато юристів-господарників, які розпочинали свою практичну діяльність ще за «радянських» часів, пам'ятають, що в подібний спосіб платіжна вимога (разом із супровідними документами) могла знаходитися в картотечі документів, на підставі яких банк боржника здійснює списання коштів у примусовому порядку протягом декількох років поспіль, без фактичного виконання. Втім такі випадки траплялися вкрай рідко і становили скоріш виключення, аніж правило. Як зазначає В.К. Мамутов, до питання про необхідність удосконалення процедури заперечення рішень державних органів, не пов'язаних з господарством, спори суб'єктів господарювання з податковими органами розглядалися, наприклад, господарськими судами і жодної необхідності створення для їх розгляду іншої судової системи не було [6, С. 9].

Подібна схема в умовах планової (або, пізніше, з розвалом «радянських» традицій — «змішаної») економіки, коли не була поширена практика відкриття сотень рахунків у десятках банків (через які боржник досить вільно має

можливість розпоряджатися коштами в обхід чинних рішень судів, які слід виконувати) була цілком результативною та виправданою. У принципі кошти стягувалися достатньо активно й ефективно.

Суто технічні проблеми забезпечення виконання судового рішення, природно, належали до кола інтересів стягувача (кредитора). Заради справедливості варто зазначити, що цей тягар і зараз лежить на стягувачеві: саме стягувач об'єктивно зацікавлений одержати кошти, і тому він буде робити все задля забезпечення цього процесу, включаючи пошук (всіма законними та незаконними шляхами) інформації про рахунки боржника, коло його контрагентів-дебіторів (на борги яких можна намагатися звернути стягнення), відомостей про майно боржника — нерухомість (включаючи земельні ділянки та незавершене будівництво), автотранспортні засоби, літальні засоби, судна, комунікації, паї (частки) в підприємствах, цінні папери та їх похідні (фінансові інструменти) тощо.

Далі, дізнавшись відомості про майновий стан, стягувач може активно через надіслання заяв і клопотань до органу ДВС України (а також через процесуальні заходи впливу — скарги на дії державного виконавця, заяви про роз'яснення рішень, заяви про зміну порядку чи способу виконання рішень, тощо) впливати на процедуру виконання, контролювати її.

До 1998 р. лише ті виконавчі документи (накази суду), які стосувалися позагрошових стягнень (звернення стягнення на майно, вилучення майна тощо) передавалися на виконання до судових виконавців (на той час — технічних працівників при районних (міських) судах (народних судах), які виконували рішення виключно за правилами «старого» Цивільного процесуального кодексу УРСР, оскільки прийнятий в 1991 р. та чинний на ту добу Арбітражно-процесуальний кодекс України [16] взагалі практично не регламентував процедури виконання судових рішень господарських (арбітражних) судів.

Однак з 1998 р. було розпочато одну з реформ судової системи (у частині створення системи виконання рішень судів), що було обумовлено, передусім, зміною орієнтиру економіки з планової на ринкову, зі створенням нових, докорінно відмінних системних зв'язків, за необхідності вирішення й розв'язання

спорів між вільними та ринково орієтованими суб'єктами господарювання, які позбавилися ярма планової економіки.

У результаті цієї реформи зі складу судів було виділено судових (державних) виконавців та реорганізовано (перетворено) систему органів виконання рішень в окремому адміністративну структуру, інтегровану в систему органів державної влади.

Було створено ДВС України, прийнято відповідний галузевий системний Закон «Про виконавче провадження», а також створено уніфіковану (єдину) систему виконання рішень.

Стягувачів було позбавлено права й можливості на засадах диспозитивності виконувати рішення судів власними силами та засобами.

З погляду юридичної науки, можливо, не є коректною постановка питання про те, «добре це чи погано», однак факт залишається фактом: такі нововведення мали як позитивні, так і негативні наслідки.

Філософія підходу до реформування системи виконання рішень виходила з необхідності централізації системи виконання рішень і віднесення цього питання до сфери управління (вирішення) держави (яка за загальноприйнятими в середовищі теоретиків-правознавців догмами є та буде апаратом насильства). Отже, ідея створення такої системи полягала у виробленні «правил гри», адекватних викликам сучасності, а також у вдосконаленні системи примусового виконання рішень.

Боржники вже навчилися користуватися розгалуженою банківською системою, відкриваючи по декілька рахунків у різних установах і технічно ухиляючись від виконання рішення суду при «диспозитивному», тобто через «картотеку», способі виконання рішень арбітражних (господарських) судів, виконання було можливе тільки через один рахунок в одному банку, суто технічно (до платіжної вимоги слід було додати оригінал виконавчого документа або визнаної претензії, які зазвичай існують в одному примірнику).

Однак суспільство вимагало змін. Ситуація, за якої боржники ховалися по різних банках, природно, не задовольняла ані інтереси реального сектору економіки (який прагнув регулювання господарських відносин і елементарного порядку, стабільності, справедливості), ані інтереси держави. Остання, окрім того, що не отримувала податків і зборів (надход-

ження яких залежало від життєдіяльності законослухняних і успішних підприємств, які фактично виявлялися ошуканими недобросовісними контрагентами), також переймалася самим фактом існування «порядних» підприємств (які брали участь у господарському обігу, виплачували заробітну платню, і взагалі, своєю активністю на господарських і фінансових ринках сприяли оздоровленню економіки).

Більше того, необхідно враховувати таке невідворотне явище, як поява «альтернативних способів правозахисту», своєрідних «третейських» судів, які в побуті називалися одним простим словом — «бандити».

Як було зазначено вище, ринкова економіка потребувала наявності всіх механізмів, без яких неможливе існування системи праввідносин, включаючи відновлювально-правозахисний (у формі механізму примусового виконання прийнятих рішень).

Світовий досвід функціонування сучасної змішаної економіки, як слушно зауважує В.К. Матвеєнко, доводить, що її механізм органічно поєднує ринкове і державне регулювання: «Здавалося б, що перехід від командної до змішаної економіки постсоціалістичних країн, і України зокрема, мав би здійснитися без особливих труднощів. Проте труднощі мали місце і вони були, перш за все, пов'язані з хибним розумінням ролі й місця держави у трансформаційних процесах» [17, С. 250]. Якщо держава не могла забезпечити реалізацію своєї основної функції (правозахисної [18, С. 65—68]), то така функція переходила у «приватні руки» і фактично виконувалася не за законом, а «по поняттям».

У нормах господарського, а також і цивільного права, через очевидний брак механізмів виконання рішень, ухвалених за результатами розгляду справи, для опису такого порядку застосовувалася усталена дефініція «на засадах звичаїв, неписаного права». Подібні тенденції завжди сприймаються державою як негативно-конкурентні й усуваються всіма процесуальними засобами.

З урахуванням цього, створення ДВС України, з подальшою розробкою і прийняттям галузевого законодавства, можна оцінювати як економічно виправдані й невідворотні зміни на шляху вдосконалення механізму виконання рішень господарського суду.

Наразі ж ситуація розвивається доволі дивним чином, підтверджуючи окремі філософські (світоглядні) концепції про спіралеподібний характер еволюційних перетворень систем, у даному випадку на прикладі системи виконання рішень господарських судів.

При цьому як науковцями, так і практиками (у тому числі представниками державних органів, включаючи вищих посадових осіб держави) останніми роками неодноразово висловлювалися думки про вкрай низький рівень виконання рішень судів. І це наочно підтверджують дані судової статистики.

Як видно з листа Державної служби статистики України від 26.02.2014 р. № 15.1-20/279ПІ (адресованого авторові дослідження на його запит), у середньому щорічно в Україні за участі господарських судів ухвалюється рішень про стягнення коштів на суму понад 100 млрд грн (77,8 млрд грн у 2010 р., 73,5 млрд грн у 2011 р., 82 млрд грн — у 2012 р., 115 млрд грн у 2013 р.).

При цьому, згідно з відомостями ДВС України (викладеними в адресованому авторові на його запит листі від 25.02.2014 р. № 14-0-34-4/3-4), протягом 2013 р. на виконання до ДВС надійшло виконавчих документів на суму 209 млрд грн, з яких завершено (закінчено) виконання на суму 129 млрд грн.

Під завершенням (закінченням) виконавчих проваджень, в силу ст. 49, 50 Закону України «Про виконавче провадження» [12], розуміється будь-яке припинення виконавчого провадження, включаючи саме виконання, так і закриття виконавчого провадження у зв'язку з відсутністю у боржника коштів чи майна, надісланням виконавчого документа до іншого відділу виконання, повернення стягувачеві, визнання судом відмови від стягнення, укладення мирової угоди, ліквідації підприємства без правонаступництва тощо.

Як вбачається, причиною такого стану справ є фактичний брак наявності в нормах вітчизняного права певної системи виконання рішень господарських судів. Втім, ця проблема існує не лише в господарському судочинстві, а й в інших галузях судочинства. Досліджуючи пов'язані з цим питання з позицій іншої галузі знань, зокрема адміністративного права, А.М. Авторгов [19] доходить аналогічних висновків і зазначає, що фактично виконується лише 4 % рішень судів.

Згадані вище 100 млрд грн, які стягуються господарськими судами щорічно, так і залишаються «підвішеними» й невиконаними (мізерно низький відсоток виконаних рішень не варто навіть брати до уваги, оскільки він є, здебільшого, арифметичною похибкою, виключенням із правил). Іншими словами, економіка України щорічно втрачає ці 100 млрд грн (по суті викидаючи їх з обороту).

Державні виконавці (державні виконавчі служби) «завалені» надмірною кількістю виконавчих документів різного ґатунку, і виконати їх усі є фізично неможливим. Так, середня норма надходжень виконавчих документів до одного виконавця становить до декількох тисячі документів на рік [20]. За кожним з них доведеться виготовити й обробити, щонайменше, до десяти (а в деяких випадках — і до декількох десятків) документів, які забезпечують примусове виконання: запитів, постанов, повідомлень, платіжних вимог, актів, подаль до суду та ін.

Шляхом проведення нескладних арифметичних підрахунків можна з'ясувати, що за таких умов навіть фізично поверхово (формально) опрацювати отримані виконавчі документи неможливо, при тому, що в даному разі існує просте правило «чим більше запитів і документів — тим більша успішність з'ясування майнового стану боржника і стягнення».

Отже, виходячи із цих реалій, наприкінці 2014 р. відбулося фактично «вибухове» виникнення в середовищі юристів-господарників тези (позиції, концепції) про необхідність реформування системи виконання рішень судів у напрямі «роздержавлення» і «приватності».

Відомий український юрист-практик, адвокат і науковець А.М. Авторгов, який є одним із авторів і впроваджувачів ідеї реформування системи виконання рішень судів, у своїх працях [2, С. 182—183; 21] також наполягає на необхідності реорганізації Державної виконавчої служби України в напрямі запровадження інституту приватних виконавців, які б існували поряд з державними виконавцями й виконували ті чи інші категорії рішень.

Подібна концепція в цілому дістала схвалення на рівні Міністерства юстиції та Кабінету Міністрів України і очевидно, що це є результатом спільних напрацювань науковців і практиків.

До речі, нічого дивного або незвичного тут немає. Загальновідомо, що в Україні доволі успішно діють, приміром, і державні нотаріуси, і приватні нотаріуси, так само як діють «державні» судові установи, так і «приватні» суди (третейські суди), державні та приватні банки тощо. А такі види діяльності, як діяльність арбітражних керуючих, адвокатів — взагалі законом визначена як суто «приватна» за будь-якої неприпустимості «державного» елементу.

Наразі на розгляді у Верховній Раді України перебуває одразу декілька концепцій і законопроектів. Однак однією з основних тез щодо запропонованих змін є те, що до сфери діяльності приватних виконавців буде віднесено виконання рішень саме господарських судів у майнових спорах (справах), де і стягувачами, і боржниками є особи недержавного сектору економіки.

У побутовому розумінні це означає фактично повернення до ситуації, яка мала місце раніше — питання захисту інтересів, питання відновлення своїх порушених майнових прав, питання практичного дієвого жорсткого і невідворотного врегулювання відносин з контрагентом-порушником буде цілком і повністю покладатися на зацікавлену особу (стягувача), котрий опосередковано вирішуватиме питання свого правозахисту через найм (пошук і залучення до процедури виконання рішень) приватних державних виконавців (а в деяких випадках — створення «для себе» чи «під себе» (що можуть собі дозволити великі суб'єкти господарювання) приватних виконавчих служб.

Можливо, з часом вдасться запровадити, а точніше, повернутися, до системи «радянського» виконання рішень господарських судів, про яку згадувалося вище: коли сам стягувач (суб'єкт господарювання), отримавши за результатом ухвалення і вступу в законну силу рішення господарського суду виконавчий документ (наказ), матиме право безпосередньо оперативно надсилати до банку боржника платіжну вимогу на списання коштів, поза участі зовнішніх структур (посередників) у вигляді державного чи приватного виконавця.

В усіх випадках під «спрошену» систему виконання підпадають (мають підпадати), в першу чергу, рішення господарських судів, причому виключно за суб'єктною та суб'єктивною (по відношенню до стягувача) ознакою: зазвичай, оскільки стягувачі є «поважними»

юридичними особами, суб'єктами господарювання, наділеними значною кількістю компетентних представників, то саме цей фактор дає можливість забезпечити технічно високий рівень виконання рішень судів.

Звісно, при цьому має бути запроваджено певні засоби контролю для уникнення випадків необґрунтованого списання коштів (можливо, у вигляді штрафів тощо), але розглядувані концепції, безумовно, заслуговують на увагу й мають бути враховані, якщо ми маємо на меті створення прозорої, чіткої, зрозумілої для всіх учасників господарсько-процесуальних правовідносин і дієвої схеми забезпечення невідворотного примусового виконання рішень господарського суду.

Варто окремо наголосити на тому, що чинне законодавство орієнтоване не на стягувача й захист його прав (тобто не на доктрину безумовного і невідворотного виконання рішень суду), а здебільшого на боржника (особу, яка вже апріорі вчинила порушення законодавства, не виконавши свої зобов'язання і призвівши до руйнації господарських зв'язків).

Юристи-практики знають, які складнощі виникають у зв'язку з діями щодо виявлення майна, майнових активів і коштів боржника, оскільки в переважній більшості випадків така інформація є захищеною з міркувань банківської чи комерційної таємниці, захисту персональних даних тощо.

З огляду на це не випадково, що одночасно з думкою про необхідність вдосконалення системи виконання рішень судів через її «приватизацію» широко популяризується думка про відкриття майнових реєстрів (реєстрів майнових прав) і зняття зайвих обмежень у доступі до інформації [22]. Це — саме той випадок, коли в суспільстві (суспільній свідомості) масово зароджується виправдана, здорова, розумна ідея відновлення справедливості та врегулювання правил гри за доступними і зручними для всіх правилами, без будь-якого зовнішнього елементу чи поштовху ззовні, а саме зсередини, з глибин розуміння проблематики і шляхів усунення проблем і недоліків.

**Висновки.** Таким чином, на підставі дослідження загальних питань проблематики правового регулювання виконання рішень господарських судів можна зробити висновок про те, що процедура успішності виконання рішень господарського суду залежить від низки

факторів (здебільшого суб'єктивних і технічних, пов'язаних з недосконалістю і надмірно зарегульованим законодавством), і це не забезпечує державним виконавцям навіть фізичної можливості виконувати рішення через їх надмірну кількість.

Проблема має рекурсивний характер: чим більше рішень не виконується і чим більше їх накопичується у невиконаному стані, тим більше суб'єкти господарювання змушені звертатися до судів і тим більше рішень надходить знову і знову, створюючи додаткові навали невиконаних виконавчих документів за ефектом «сніжної кулі».

Одним із виходів може бути реорганізація як системи органів (посадових осіб) ДВС України, так і господарсько-процесуального законодавства у напрямі його спрощення, досягнення гнучкості, врахування інтересів усіх сторін, передусім стягувачів (як осіб, які вже потерпають через позбавлення й обмеження активів останніх).

Тому питання обрання шляхів подальшого реформування виконавчої служби та системи виконання рішень судів (і господарських судів зокрема) становитимуть перспективні напрями наукових досліджень, у результатах яких зацікавлене суспільство в Україні.

## СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Авер'янов В.Б.* Науково-практичний коментар до законів України «Про державну виконавчу службу», «Про виконавче провадження» / [В.Б. Авер'янов, Л.М. Горбунова, В.В. Комаров та ін.]. — К. : Юрінком Інтер, 2005. — 320 с.
2. *Авторгов А.М.* Адміністративно-правовий статус державного виконавця : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Авторгов Андрій Миколайович; Київський нац. ун-т внутрішніх справ, 2008. — 211 с.
3. *Білоусов Ю.В.* Виконавче провадження : навч. посібник / Ю.В. Білоусов. — К. : Прецедент, 2005. — 188 с.
4. *Бондаренко В.П.* Методологія та методика узагальнення судової практики в Україні з господарських справ : Метод. посіб. для працівників госп. судів / В.П. Бондаренко, В.І. Кухар. — Х. : Золоті сторінки, 2004. — 94 с.
5. *Калінін Р.С.* Контрольні та наглядові процедури виконавчого провадження / Р.С. Калінін // *Держава та регіони. Сер. Право.* — 2012. — Вип. 1. — С. 45—49.
6. *Мамутов В.К.* Загальні проблеми науки господарського права на стику ХХ та ХХІ століть / В.К. Мамутов // *Право України.* — 2010. — № 8. — С. 4—12.
7. *Талан Л.Г.* Реалізація судових рішень у виконавчому провадженні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Талан Леонід Григорович; МОНМС України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». — Х., 2012. — 19 с.
8. *Фурса С.Я.* Законодавство України про виконавче провадження : Наук.-практ. комент. / С.Я. Фурса, С.В. Щербак. — К. : Ін Юре, 2004. — 975 с.
9. *Фіолевський Д.П.* Державна виконавча служба в Україні. Навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / Д.П. Фіолевський, С.Ю. Лобанцев, Є.І. Мезенцев; М-во освіти і науки України. — К. : Алерта, 2004. — 564 с.
10. *Штефан М.Й.* Виконання судових рішень : навч. посібник / М.Й. Штефан, М.П. Омельченко, С.М. Штефан; ред. С. Ковальський. — К. : Юрінком Інтер, 2001. — 320 с.
11. *Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р., № 1618-IV* // *Відомості Верховної Ради України.* — 2004. — № 40—41, 42. — Ст. 492.
12. *Про виконавче провадження: Закон України від 21 квітня 1999 р. № 606-XIV* // *Офіційний вісник України.* — 1999. — № 19. — Ст. 36.
13. *Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2346-III* // *Офіційний вісник України.* — 2001. — № 20. — Ст. 828.
14. *Про державну виконавчу службу: Закон України від 24 березня 1998 р. № 202/98-ВР* // *Офіційний вісник України.* — 1998. — № 15. — Ст. 566.
15. *Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 р., № 1799-XII* // *Відомості Верховної Ради України.* — 1992 р. — № 6. — Ст. 57.
16. *Арбітражний процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 р. № 1798-XII* // *Відомості Верховної Ради України.* — 1992. — № 6. — Ст. 56.
17. *Матвєєнко В.К.* Економічні функції держави в умовах трансформаційної економіки / В.К. Матвєєнко // *Вісник соціально-економічних досліджень.* — 2013. — № 1. — С. 248—255.
18. *Колодій А.М.* Теорія держави і права : навч. посібник / [А.М. Колодій, В.В. Копейчиков, С.Л. Лисенков та ін.]. — К. : Юрінформ, 1995. — 189 с.
19. *Авторгов А.М.* Присяжні виконавці судових рішень / А.М. Авторгов [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http://www.epravda.com.ua/columns/2014/06/16/465344/view\\_print/](http://www.epravda.com.ua/columns/2014/06/16/465344/view_print/)
20. *Міністерство юстиції України.* Оцінка роботи державної виконавчої служби (статистичні показники) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/33004>
21. *Авторгов А.М.* Не бійтеся приватних виконавців / А.М. Авторгов [Електронний ресурс]. — Режим

доступу : <http://www.epravda.com.ua/columns/2014/12/5/510394/>

22. *Державна* реєстраційна служба України. У Мін'юсті відбувся круглий стіл з актуальних питань відкриття майнових реєстрів» [Електронний реєстр]. — Режим доступу : <http://www.drsvu.gov.ua/show/13803>

Надійшла 16.04.2015

*А.А. Святогор*

Институт экономико-правовых исследований  
НАН Украины, г. Киев

**ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ИСПОЛНЕНИЯ  
РЕШЕНИЙ ХОЗЯЙСТВЕННОГО СУДА:  
ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМЫ**

Статья посвящена исследованию особенностей практики исполнения решений хозяйственного суда. Выявлены некоторые проблемы правоприменения, возникшие в свое время вследствие действия ряда совокупных факторов, связанных с наличием пробелов в действующем законодательстве и отсутствием единого методологического подхода к устранению спорных положений в праве. Обосновано, что институт исполнения решений хозяйственных судов занимает ведущее место в системе норм хозяйственно-процес-

суального права и имеет универсальный и межотраслевой характер.

**Ключевые слова:** хозяйственный процесс, судебное решение, арбитраж, государственный исполнитель, частное выполнение.

*О.А. Svyatogor*

Institute of Economic and Legal Researches  
of NAS of Ukraine, Kyiv

**LEGAL REGULATION OF THE COMMERCIAL  
COURT DECISIONS PERFORMANCE:  
THE PROBLEM FORMULATION**

The article investigates the execution decisions practice characteristics of the commercial court. Revealed some of the enforcement incurred problems at the time due to the action of a number cumulative factors associated with the presence of gaps in the current legislation and the lack of the unified methodological approach to the elimination of the controversial provisions in the law. It is proved that the institution of the execution decisions of commercial courts occupies a leading position in the domestic procedural rules of law and is a versatile and interdisciplinary nature.

**Key words:** business process, judgment, arbitration, state enforcement, private fulfillment.